

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1100. Usque Ad Annum 1143

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1762

VD18 90117999

§. 49. Apologeticum S. Bernardi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66385](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66385)

trus Abbas Cluniacensis Robertum S. Bernardum remisit, quem ipse postmodum Abbatem in Diœcesi Vesuntinensi constituit. Sæcul. XII.
A.C. 1126.

§. XLIX.

Apologeticum S. Bernardi.

Itaque Monachi Cluniacenses S. Bernardum discordiæ inter ipsos & Cistercienses auctorem, aut saltem rixarum in suis scriptationibus fautorem proclamabant; quare Guilielmus Abbas S. Theodorici prope Remos, qui affectu singulari & veneratione Bernardum prosequeretur, eum excitavit, ut edita apologia sibi objecta dilueret, & quæ in moribus Cluniacensium reprehensione digna censeret, adnotaret. Hæc ipsa est Apologiæ S. Bernardi materia ad eundem Guilielmum S. Theodorici directæ, & in duas *Bern. opusc.* Partes, ut ipse petebat, divisæ. *5. tom. I. p.* In prima Parte S. Bernardus profitetur, se suos *525.* que a cupiditate quemcunque virorum Religiosorum ordinem vituperandi esse remotissimos; se enim miserabiliores omnibus hominibus futuros, si sub temnendis semicinctiis superbiam & aliorum contemptum foverent, & nihil ipsis prodesset tanta vitæ austeritas, sed detractores & hypocritæ majore quam ceteri luctu ad infernum descenderent. Ordinem Cluniacensium laudat, & non nul- *c. 27* los

Sæcul XII.
A C. 1126.

c. 2.

los Religiosos nominat, quibus ab Ordine illo, ad Cisterciensem transire cupientibus suasisset, ut ibi manerent, quo vocati fuissent. Affirmat Ordinum Religiosorum varietatem non debere charitatem destruere. *Quæ etenim, inquit, securæ quies, quis tutus in ea status, si quilibet homo quemlibet Ordinem eligens alios aliter viventes aut ipse aspernetur, aut se ab ipsis sperni suspicetur? præsertim cum impossibile sit, ut unus homo omnes Ordines teneat, vel unus Ordo omnes homines complectatur.* Et infra: *Itaque diversi diversa accipientes dona sive Cistercienses, sive Cluniacenses, sive Clerici Regulares, sive Laici fideles, omnis denique Ordo, omnis lingua, omnis sexus, omnis ætas, omnis conditio, Ecclesiam constituunt unicam, formosam & perfectam.* Et iterum: *Unum Ordinem opere teneo & ceteros charitate. Faciet autem charitas, ut ne illorum quidem fructu frauder, quorum instituta non sequor, & potest fieri, Amice, frustra te laborasse; ut autem ego frustra diligam bonum, quod operaris, fieri omnino non potest.*

c. 4.

Deinde S. Bernardus ad monachos sui Ordinis aliorum Ordinum æmulos & obrectatores oratione conversus: *Quis vos, inquit, constituit iudices super eos? Qui in Regula gloriâmini, cur contra Regulam detrabitis? cur ante tempus & contra*

c. 5.

I. Cor. 4. 5.
Rom. 14. 4.

tra præceptum Apostoli alienos servos ju-
dicatis? Fatetur Cluniacensium Disci-
plinam circa vestimenta, alimenta, labo-
rem, Regulæ non ex toto esse consenta-
neam, sed asserit, Regulæ substantiam in
his exterioribus non consistere. *Maxi-
xima vobis cura est, inquit, ut corpus jux-
ta Regulam induatur, & animæ vestes suas
pietatem, humilitatem, ceterasque virtu-
tes non providetis. Corpus multis labori-
bus atteritis, sed minus laborantes conte-
mnit, etsi plus habeant pietatis quam S.
Paulus omnibus corporis exercitiis ante-
ponit.* Tum S. Bernardus transit ad se-
cundum Apologiæ suæ partem, in qua
præcipue vitia Cluniacensium discipli-
nam labefactantia demonstrat. *Et qui-
dem, inquit, diligentibus Ordinem in hac
re molestum me fore non timeo, cum non
Ordinem sed Ordinis corruptionem vitu-
perem.* Tum sic prosequitur:

*Miror etenim unde inter monachos
tanta intemperantia in commestationibus
& potationibus, in vestimentis & lecti-
sterniis, in adbibendis curribus & equis,
in ædificiis inolescere potuit, quatenus ubi
hæc studiosius ac effusius fiunt, ibi ordo me-
lius teneri dicatur, ibi major putetur Re-
ligio. Ecce enim parcitas esse avaritia,
sobrietas austeritas, silentium tristitia cre-
ditur. Contra tepor discretio appellatur,
profusio liberalitas, loquacitas affabilitas,
cachin-*

Sæcul. XII.
A.C.1126.

Exhortatio
ad Cister-
ciantes.

c. 6.

Sæcul. XII. *cachinnatio jucunditas, ut cetera tace-*
 A.C. 1126. *mus, dicitur. Indulgentia, quam alter*

Cluniacen- *alteri impendimus, Charitas habetur; sed*
 sium abusus. *talis misericordia crudelitate plena est,*
qua videlicet ita corpori servitur, ut
anima juguletur. Inde singulatim ad
quædam vitia descendens lautissima mo-
 nachorum convivium carpit, in quibus, ait,
 e. 9. *rejectis piis sermonibus, aures vanis per-*
scuntur rumoribus. Fercula ferculis ap-
ponuntur, ac ut jactura carniùm repare-
tur grandia piscium corpora duplicantur.
Quin etiam tanta arte apparantur, ut si-
tiatis edendi desiderium renascatur, tam
multa & diversa vina afferuntur, vina
melle delibuta, odorata, & aliis industriis
dulcorata, ut vix singula degustari pos-
sint. () Illos deinde risu dignos exagi-*
 tat

(*) Non melliflua modo, sed etiam cedro & auro digna sunt in hoc loco S. Bernardi verba: *Venter quidem dum vescitur oneratur, sed varietas tollit fastidium, quia enim puras, ut eas natura creavit, epulas fastidimus, dum aliæ aliis multifarie permiscentur, & spretis naturalibus, quos Deus indidit rebus, quibusdam adulterinis gula provocatur saporibus; transitur nimirum meta necessitatis, sed necdum delectatio superatur, quis enim dicere sufficit, quot modis (ut cetera taceam) sola ova versantur & vexantur, quanto studio evertuntur, subvertuntur, liquan-*
 tur,

tat S. Pater, qui bona fruentes valetudi- Sæcul. XII.
ne in domo infirmorum se collocabant, A.C. 1126.
carnes manducandi cupiditate victi, item
alios

tur, durantur, diminuuntur; Et nunc quidem
frixæ, nunc assæ, nunc farsæ, nunc mixtim, nunc
sigillatim apponuntur? ut quid autem hæc omnia,
nisi ut soli fastidio consulatur? ipsa deinde qua-
litas rerum ita de foris apparere curatur, ut non
minus aspectus quam gustus delectetur: Et cum
jam stomachus crebris ructibus repletum se indi-
cet, necdum tamen curiositas satiatur. Sed dum
oculi coloribus palatum saporibus illiciuntur...
infelix stomachus oppressus magis obruitur,
quam reficitur. Jam vero de aquæ potu quid
dicam? omnes nimirum ex quo monachi sumus,
infirmos stomachos habemus, Et tam necessarium
Apostoli de utendo vino consilium non negligi-
mus, MODICO tamen quod ille præmisit, ne-
scio cur prætermisso... Sed cum venæ fue-
rint vino ingurgitatæ, toto in capite palpitan-
tes, sic surgenti a mensa quid aliud libet, nisi
dormire? si autem ad vigilias surgere indige-
stum cogis, non tantum, sed planctum potius ex-
torquebis. S. Bernard. in Apolog. Cap. VII. VIII.
& seq.

Hæc S. Doctor mellifluus & acerrimus, de
sui temporis Cluniacensibus scripsit. An vero ista
non nostræ quoque ætati congruant, prudenti le-
ctori discernendum, quid vero fugiendum, quid
emendandum sit, conscientia Abbatum no-
strorum, a quibus Dominus animarum ipsi-
sub-

Sæcul. XII. alios baculum manu portantes, quo ni-
 A.C. 1126. tantur & mentiantur in valetudinem,
 consue. Clun. quam nullus pallor in vultu maciesve in-
 lib. III. c. 26. dicant.

e. 10.

Tum in vestium luxum invehitur, & queritur, vestium a monachis parari non qui vilius, ut Regula præcipit, haberi possit, sed qui superbiæ satisfaciatur, quantumlibet demum pretio. *Videas, inquit, ex eodem panno pro nobili Equite Cblamydem & pro monacho cucullam confici, nec Princeps aut Rex indumentorum nostrorum materiam horrebit, si in formam ipsius consuetam aptata fuerit. Ceterum in habitu, inquit, non est Religio, sed in corde. Bene. Sed exterior superfluitas interioris vanitatis indicium est, & mollia indumenta animi molliem produunt. Cum vestem studiosissime quæris, cum pretiosorem emis, non utique ignorans, sed ex industria hæc facis.*

Et infra: *Miror, inquam, quomodo Abbates nostri talia fieri patiantur. Nisi forte,*

* Cap. 7.

subditarum rationem exiget, relinquo. Quibus nihil addendum est, nisi iterum aliqua S. Bernardi verba: * *Si quibus vero hæc displicuerint, ipsi se manifestant, quia Ordinem non diligunt, cuius vitia damnari nolunt. Ipsi itaque illud Gregorianum respondeo: Melius est ut scandalum oriatur, quam ut veritas deseratur. S. Greg. Hom. 7. in Ezech.*

forte, nemo audet reprehendere, in quo se
 ipsum reum esse cognoscit. Quod enim, ut
 cetera taceam, specimen humilitatis est,
 cum tanta pompa & equitatu incedere,
 tot hominum crinitorum stipari obsequiis,
 ita ut duobus Episcopis unius Abbatis mul-
 tudo sufficeret? Mentior, si non vidi
 Abbatem sexaginta equos in suo comitatu
 ducere. (*) Ducas, si videas eos transeun-
 tes, non patres esse Monasteriorum, sed
 principes sæculares, non animarum sed
 Provinciarum Rectores. Vix denique
 quatuor leucis a sua quisquam domo rece-
 dit, nisi cum tota suppellectili sua, tan-
 quam sit vel iturus ad exercitum vel com-
 meaturus per desertum. Cur potius ad
 solatium mali nobiscum non ferimus suf-
 ficientem annonam, ne hospitibus nostris
 oneri simus?

Tandem S. Bernardus contra luxum
 in templis ornandis ita perorat: *Alia*
causa est Episcoporum, alia Monachorum.
Scimus enim, quod illi sapientibus & insi-
pientibus prodesse teneantur, & rudis po-
puli devotionem cum solis Spiritualibus
non possint, corporalibus excitent orna-
mentis. Nos vero Monachi, qui jam de
populo exivimus, qui omnia pretiosa ac
speciosa

E. 12.

(*) In nota additum est: *Id de Sugerio Ab-*
bate Dionysiano dictum putant. Et.

Sæcul. XII. *speciosa pro Christo reliquimus, quorum*
A.C. 1126. *devotionem, quæso, bis excitare intendi-*
mus? vel potius an stultorum admiratio-
nem, vel simplicium oblata quærimus?
nam ut aperte loquar, ostentatione sum-
ptuosæ magnificentiæ homines ad dandum
& offerendum magis quam ad orandum ac-
cenduntur. Quippe nescio quo pacto fiat,
quod ubi amplius divitiarum cernitur, ibi
libentius offeratur. Fulget Ecclesia in
parietibus, dum ejus pauperes necessariis
egent, & de sumptibus egenorum servitur
oculis divitum. Quid hæc ad monachos,
pauperes, viros Spirituales? Sed patia-
mur hæc fieri in Ecclesia. Verum in Clau-
stris coram legentibus Fratribus cur eo-
rum oculis picturæ monstra referentes ob-
versantur? quid ibi milites pugnantes,
quid venatores tubicinantes, quid immun-
dæ simiæ, quid feri leones, quid centauri
faciunt? nisi quod mentem abstrabant, &
fructum lectionis impediunt. Pro Deum!
si nos non pudet ineptiarum, saltem pigeat
expensarum. Tum Apologiam suam
claudit his verbis: Quæ in vestro Ordi-
ne laudabilia sunt laudo & prædico; si
quæ reprehendenda sunt, ut emendentur,
vobis & aliis amicis meis suadeo.

Mabil. ad
ep. 1. Bern.
n. 9.

Quamvis S. Bernardus ad Abbatem
 S. Theodoricum tanquam Ordinis Clunia-
 censis virum sermonem dirigat, nunquam
 tamen ejus Abbatia Congregationi Clu-
 niacen-

niacensium quodam vinculo juncta fuit. Sæcul. XII.
 Sed eadem servabatur disciplina, quam A.C. 1126.
 veteres proprie Ordinem appellabant.

§. I.

Apologeticum Petri Cluniacensis.

Petrus Abbas Cluniacensis, ne suis de-
 esse partibus videretur, sui Ordinis lib. I. ep. 23.
 Apologiam scripsit, data ad S. Bernar-
 dum, tanquam amicum carissimum, quem
 maximi faceret, epistola. Hæc vero præ-
 cipua fuere objecta & Responsa. S. Ber-
 nardus objiciebat Cluniacensibus: *Mo-
 nachos vestros recipitis necdum probatos,
 & præscriptum Novitiis exercendis an-
 num non servatis.* Petrus respondebat:
*Timemus, ne Vocationis suæ gratiam
 amittant, & ad Sæculum revertantur, ni-
 si cogitarent, se professionis suæ vinculo
 teneri. Fugitivos sæpius ac in Regula
 præcipitur, nempe etiam quater vel quin-
 quies redeuntes recipitis. Nempe Mife-
 ricordia Divinæ metas ponere non aude-
 mus. Monachis vestris talia vestimenta
 conceditis, de quibus in Regula nulla men-
 tio.* Respondit Petrus: *Regula permit-
 tit Fratres generatim pro ratione clima-
 tis & loci vestiri.* Similia respondet S.
 Bernardo objicienti, quod Cluniacenses
 ciborum præscriptorum numerum auxil-
 sent, dicens, in his disciplinæ dispensa-
 tionem a discretionem Præpositi pendere.